

POŠTOVANA BRAĆO SVEĆENICI
I ČITATELJI ČASOPISA SV. CECILIJE!

Pročitavši tekst - razmišljanje g. Draška Baumgartena u prošlom broju *Sv. Cecilije*, ne mogu a da ne pojasnim neke stvari koje se u tom razmišljanju iznose. Prije svega želim naglasiti da će klasične orgulje uvijek ostati klasične i da je sretna ona župa koja ima klasične orgulje. U potpunosti se slažem da je najbolje, ako je to moguće, nabaviti klasične orgulje. No mi smo danas svjedoci propadanja mnogih orgulja, nemogućnosti nabavke novih, pa se onda pronalaze najbolja rješenja koja su u datom trenutku moguća. Sigurno je da puno svećenika ne zna mnogo o orguljama (što i nije nužno potrebno) ali ako se netko odluči na jedan skupi zahvat renovacija orgulja onda to ne čini bez konzultacija. Tako treba i biti. U *Zamolbi* g. Baumgartena "smrtni grijeh" je proširenje klasičnih orgulja digitalnim registrima. On to naziva "kastrat" orgulja. Ne bih se složio s tom činjenicom, a vjerujem da ni g. Baumgarten nikada nije svirao na takvim orguljama (neka mi oprostite ako je) a isto tako da nije ni upoznat o čemu se radi. Mi, naime, orgulje možemo promatrati s različitih strana gledišta (umjetnička vrijednost ormara, zvučnost orgulja, kvaliteta izrade svirala itd.) No ono što je za crkveno stajalište najvažnije i na prvome mjestu to je funkcionalnost orgulja, zbog čega su one i izgrađene. Orgulje u crkvi ne služe za koncertiranje, one prate liturgijsko pjevanje i to im je prva i osnovna funkcija. Ako bi tu funkciju izgubile, onda one gube osnovnu vrijednost i svoju osnovnu namjenu. Onda zapravo i ne vidim velikog razloga da zauzimaju mjesto u crkvi. Ako one imaju osnovnu namjenu, svakako da se moraju sačuvati (u crkvi) inače im je mjesto u muzeju. Vjerujem da ni jedan župnik ne želi imati orgulje kao muzejski primjerak, nego da one budu u službi koja im je namijenjena. Moramo priznati da su mnoge stare orgulje, građene u određeno vrijeme i određenom stilu, vrlo teške za današnju primjenu. Osim toga, sve ono što je staro, ne mora biti nužno i vrijedno, pogotovo ako to nije kvalitetan rad. Zato se mora dobro razmisliti što učiniti u takvoj situaciji. Da li je bolje kupiti neke elektronske orgulje, (kao što mnogi misle da je najbolje po mogućnosti što jeftinije i sa puno svjetlećih registara, što je potpuno krivo) a stare orgulje prepustiti polaganom i sigurnom propadanju kako je to upravo bio slučaj sa orguljama kapucinske crkve u Varaždinu koje i g. Baumgarten navodi. I sam sam bio dak varaždinske muzičke škole, i nikada te orgulje nisam čuo svirati. A sve to je bio razlog što povijesni sviraonik nije odgovarao današnjim potrebama. Koja je onda funkcija toga sviraonika? Koja je onda funkcija orgulja koje ne sviraju? Orgulje su ponovno prosvirale zahvaljujući elektrifikaciji i drugom sviraoniku kod oltara. Sada su u redovitoj upotrebi. Nadopunjene su i digitalnim registrima, što g. Baumgarten naziva "kastratom". Nije točno. Tim orguljama ništa nije oduzeto, sve je na njima ostalo originalno, ništa nije uništeno. Ako se nekome ne sviđaju digitalni registri, tu su uvijek klasični koje može

upotrebljavati. I sam sam bio na kolaudaciji tih orgulja, ali nisam primjetio da je g. Mario Penzer (koji je kolaudirao orgulje) izbjegavao digitalne registre. Naprotiv, izvukao je iz orgulja maksimum. I svi su se složili da je to jedan dobar kompromis. Isti je slučaj bio Bistričkih orgulja, u čijoj sam renovaciji sudjelovao. Elektrificirane su, sve ostalo klasično na njima je ostalo, ni jedan registar nije izbačen iz upotrebe, ništa se nije učinilo što bi narušilo sklad orgulja. Osim toga obnova se vodila pod vodstvom našeg najvećeg orguljaškog autoriteta mo. Anđelka Klobučara. Zar takvi autoriteti ne znače i sigurnost i kvalitetu onoga što se obnavlja? Na tim su orguljama koncertirali i drugi orguljaši, ali nitko nikada nije uputio ozbiljan prigovor ili lošu kritiku. Što to onda govori? U nekim slučajevima nužna je takva kombinacija (ne kažem u svim) ako želimo da povijesne orgulje i dalje sviraju. Mislim da svaki orguljaš zna da je najveći neprijatelj orgulja ne sviranje na njima. Što se tiče drugog sviraonika ni tu se ne slažem. Drugi sviraonik je i te kako koristan. Stvar je samo znanja i vještine orguljaša, jer samo on čuje da zvuk zaostaje a ne zbor i narod. Samo on osjeti razliku vremena tipke i zvuka. A tu se već pokazuje (ne)spособnost orguljaša. Slušao sam koncert u *Cankarjevom Domu* u Ljubljani. Svirala je orguljašica Marie-Claire Alain. Orgulje su građene na nekoliko etaža u visinu a sviraonik je na dnu orgulja, tako da orguljaš ne može dobiti pravu zvučnu sliku. No ona je suvereno vladala orguljama i registrima što zapravo pokazuje znanje i vrhunsko umijeće orguljaša. Na žalost takvih orguljaša mi nemamo previše. Ako ćemo cjepidlačiti što se tiče restauracija onda ni na jednim povijesnim orguljama ne bi smjeli koristiti elektromotor, ili bar ne dodatne mijehove, onda ni jedna prospektna svirala ne bi smjela biti polirana, već upravo onakva kakvu smo ju zatekli, sa svojom starom patinom. A to znamo da mnogi orguljari restauraciju orgulja dokazuju sjajem prospekta.

Htio bih naglasiti da ovaj članak ne želi nikoga vrijeđati, nego jednostavno iznosim iskustvo koje imam sa takvim orguljama. Zato bih htio g. Baumgartena zamoliti da jedamput sjedne za takve orgulje, da na njima svira te da onda iznese svoje objektivno mišljenje. Također ne želim da netko shvati da sam protivnik starih orgulja. Sve ono što je vrijedno mora se sačuvati i svaki onaj koji to namjerno ne želi snosi moralnu odgovornost za svoje postupke, ali očito je da se nekada trebaju napraviti i kompromisi. I kao zaključak: ako je "smrtni grijeh" orgulje restaurirati i proširiti ih digitalnim registrima te omogućiti da one budu sačuvane i u funkciji, onda skinuti jedine povijesne Nakičeve orgulje sa kora i staviti ih u nišu i tako totalno narušiti akustiku znači grijeh protiv Duha Svetoga – a on se ne oprašta. I na kraju reklama koja se nalazi u ovom časopisu za orgulje Ahlborn *Sklad klasičnih i digitalnih orgulja...* Zar to ne govori samo za sebe?

Dragutin Cerovečki
upr. župe. Bl. A. Stepinca
Starotrjnanska 46 c, Zagreb